

Inhoud

Inleiding

Deel 1. De jaren 90: de post-bipolaire transitie

1. Van illusie naar desillusie

1. De euforie: een 'Nieuwe Wereldorde'

1.1. Een wereld zonder oorlog

1.2. Welzijn voor iedereen

2. De desillusie: een wereldwanorde

2.1. De weerwraak van de geopolitiek

2.2. Economische rampspoed

3. Universeel onbehagen

4. Transitiegebonden interpretaties

2. Internationale (on)veiligheid in de 21ste eeuw: perceptie en realiteit

1. Oorlogen nemen af in aantal en in omvang

2. Het aantal internationale crises daalt

3. Er zijn minder genocides dan vroeger

4. Het aantal vluchtelingen in de wereld daalt

5. Democratie en mensenrechten gaan er op vooruit

Conclusie

3. Systemische onzekerheid

1. Een wereld zonder grootmacht

1.1. Zijn de Verenigde Staten de enig overgebleven grootmacht ?

1.2. Alternatieve grootmachten ?

2. Een nieuwe technologische transformatie

3. Mondialisering: een *déjà vu*

4. Vaandelvlucht van de politiek: opkomst en (verval?) van de Washington Consensus

5. *Identity politics*

Deel 2. De multipolaire wereldorde 'van een nieuw type'

4. De basisdynamiek in de huidige wereldorde

1. De economische macht: bron van alle macht

2. De militaire macht: de terugkeer van de geopolitiek

3. De politieke macht: de spanning tussen macht en legitimiteit

4. *Global Governance* als nieuw sociaal contract ?

5. De nieuwe grootmachten

1. De Verenigde Staten

2. De Europese Unie

3. China

4. Rusland

6. De mondiale geopolitieke breuklijnen

1. Verenigde Staten – China

2. Verenigde Staten – Rusland

3. Verenigde Staten – Europese Unie

4. Europese Unie – China

Conclusie

7. De regionale geopolitieke breuklijnen

1. Afrika
2. Azië
3. Europa
4. Midden-Oosten
5. Latijns-Amerika

Deel 3. Actualiteitslessen

8. Opkomst en neergang van de Pax Americana

1. *'We will rally the world'*
2. *Pax Americana*: het neoconservatieve project
3. De neergang van het neoconservatieve paradigma

9. Terrorisme: cycli, oorzaken, controverses

1. Retoriek en perceptie.....
2. Wat is terrorisme ?
- 2.1. *Methodologische barrières*
- 2.2. *De 'essentie van het terrorisme'*
- 2.3. *Wat is 'internationaal' terrorisme ?*
3. De drie golven van het hedendaagse internationale terrorisme.....
- 3.1. *Het anarchistische terrorisme*
- 3.2. *Het extreem rechtse terrorisme tijdens het interbellum*
- 3.3. *Het jihadi-terrorisme*
4. Terreurbestrijding in het post-al-Qaeda-tijdperk
- 4.1. *Repressie en preventie*
- 4.2. *De grondoorzaken*

10. Nieuwe wereldorde, nieuwe diplomatie ?

1. Inleiding
2. De Westfaalse diplomatieke transformatie
- 2.1. *De opdrachtgevers*
- 2.2. *De manier van werken*
- 2.3. *De diplomatieke agenda*
3. De twee grote mutaties van de moderne diplomatie
- 3.1. *Bevoegdheidsverschuiving in soevereiniteit en diplomatie*
- 3.2. *De opkomst van de multilaterale diplomatie*
- 3.3. *De diplomatieke constanten*
4. De diplomatieke mutaties vanaf het einde van de twintigste eeuw
- 4.1. *Nieuwe actoren op de diplomatieke scène*
- 4.2. *Hoe nieuw is echter 'nieuw' ?*.....
5. Crisis van het multilateralisme ?
- Conclusie

Lijst der figuren

Figuur 1 – Evolutie van het aantal VN-vredeshandhavers (1991-2000)	
Figuur 2 – Evolutie van het aantal conflicten in de wereld (1990-2003)	
Figuur 3 – Evolutie van enkele extreem rechtse partijen in Europa	
Figuur 4 – Evolutie van niet-Europese migratie naar West-Europese landen (1981-2000)	
Figuur 5 – Universeel onbehagen	
Figuur 6 – Regionale percepties van de internationale veiligheid	
Figuur 7 – Aantal militaire conflicten in de wereld (1949-2002)	
Figuur 8 – Omvang van gewapende conflicten (1945-2005)	
Figuur 9 – Aantal oorlogen (1816-2002)	
Figuur 10 – Aantal internationale crises (1946-2001)	
Figuur 11 – Aantal genocides en politicides (1956-2005)	
Figuur 12 – Aantal vluchtelingen en ontheemden (1946-2003)	
Figuur 13 – Aantal vluchtelingen en ontheemden, UNHCR (1997-2006)	
Figuur 14 – Aantal en soorten politieke stelsels in de wereld (1946-2004)	
Figuur 15 – Politieke repressie (1980-2003)	
Figuur 16 – Aantal (pogingen tot) staatsgreep (1945-2004)	
Figuur 17 – De analyseniveaus in de internationale betrekkingen	
Figuur 18 – Moet Europa zich onafhankelijker opstellen t.o.v. Washington ?	
Figuur 19 – Aandeel per sector in wereldwijde tewerkstelling, 2005	
Figuur 20 – Evolutie van de inkomensongelijkheid tussen landen	
Figuur 21 – BNP/capita in de armste en de rijkste landen, 1960-62 en 2000-2	
Figuur 22 – Evolutie loonwaaier bij voltijdse mannelijke werknemers (1978-1990)	
Figuur 23 – Kapitaalmobiliteit (1860-2000)	
Figuur 24 – Systemische onzekerheid: samenvatting	
Figuur 25 – De basisdynamiek in de internationale politiek tijdens de eerste decennia van de eenentwintigste eeuw	
Figuur 26 – Aandeel regio's in het bruto binnenlands product (2005)	
Figuur 27 – Geschatte BNP-groei in 2007 en 2008 (in procent)	
Figuur 28 – Reële BNP-groei 1996-2008 (in procent)	
Figuur 29 – Binnen minder dan 40 jaar beschikken de BRIC's over een groter BNP dan de G6	
Figuur 30 – De Amerikaanse publieke opinie en het multilateralisme	
Figuur 31 – De Europese publieke opinie tegenover Europa als grootmacht	
Figuur 32 – EU-invloed vs. US-invloed in de wereldpolitiek	
Figuur 33 – Botsende soevereiniteitsclaims in de Zuid-Chinese Zee	
Figuur 34 – De Amerikaans-Europese 'vriendschapsthermometer'	
Figuur 35 – De trans-Atlantische band in cijfers	
Figuur 36 – Evolutie officiële ontwikkelingshulp (ODA)	
Figuur 37 – Zuid-Azië	
Figuur 38 – Noordoost-Azië	
Figuur 39 – Zuidoost-Azië	
Figuur 40 – Oceanië	
Figuur 41 – Democratie en islam	
Figuur 42 – Grenzen en Israëliische nederzettingen	
Figuur 43 – Latijns-Amerika	
Figuur 44 – Aantal internationale terreuraanslagen (1977-2003)	
Figuur 45 – Aantal internationale terreuraanslagen (1968-2003)	

Figuur 46 – Aantal internationale terreuraanslagen (1968-2006)	
Figuur 47 – Aantal slachtoffers internationaal terrorisme (1968-2006)	
Figuur 48 – Al-Qaeda, een bedreiging voor de Arabische wereld	
Figuur 49 – Houding van de Britse moslims na de aanslagen van 7 juli 2005 in Londen	